

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Gerbiamieji įmonių vadovai,

Šiuo laišku dar kartą norime atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad kiekvienais metais vykdam darbus šuliniuose ir kitose uždaroje erdvėse įvyksta sunkūs ir mirtini nelaimingi atsitikimai darbe. 2021 metais, neužtikrinus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, dirbant uždaroje erdvėje, vieno įvykio metu žuvo 3 darbuotojai. Trys darbuotojai vieno įvykio metu uždaroje erdvėje žuvo ir 2020 metais.

Šakių rajono žemės ūkio bendrovėje, fermos teritorijoje remontuojant srutų ištraukimo siurbį, srutų ištraukimo rezervuare žuvo 3 darbuotojai. Fermos vedėjas pastebėjo, kad sugedo srutų rezervuaro siurblys ir apie pastebėtą gedimą nedelsiant pranešė bendrovės valdybos pirmininkui bei bendrovės šaltkalviui – remontininkui V. P. Pašalinus iš rezervuaro srutas buvo konstatuota, kad sugedo siurblys. Nuspręsta siurblio remonto darbus tęsti rytojaus dieną. Kitą dieną, tęsiant darbus, pagalbinis darbininkas A. P. kopėčiomis įlipo į rezervuarą, kurio gylis apie 5 m., plotis 3 m., atjungė siurblio vamzdį. Darbus rezervuare A. P. atliko be asmeninių apsaugos priemonių apsaugančių nuo apsinuodijimo, nuo kritimo, nenaudojo gelbėjimo priemonių. Atsukant likusius varžtus A. P. staiga nuo kopėčių krito žemyn į srutas, kurių gylis buvo apie 2 m. Tai pamatęs šaltkalvis – remontininkas V. P. kopėčiomis įlipo į rezervuarą gelbėti, tačiau taip pat susmuko ir įkrito į srutas. Tai pamatęs trečias darbuotojas, suskubo gelbėti, įlipo į rezervuarą, kur taip pat susmuko ir įkrito į srutas.

Nelaimingo atsitikimo priežastis – netinkamas darbų organizavimas. Prieš pradėdant darbus rezervuare (uždaroje erdvėje), buvo neįvertinta esama ar galima darbuotojų saugos ir sveikatos rizika, neatliktas rizikos vertinimas parenkant asmenines apsaugos priemones, nenumatytos ir neįgyvendintos prevencinės priemonės, kad darbuotojai galėtų saugiai patekti į rezervuarą, jame dirbti ir, kilus nenumatytam pavojui, saugiai pasišalinti iš pavojingos zonos. Buvo nenumatytos ir neįgyvendintos priemonės, skirtos veikti susidarius avarinei situacijai, kai darbuotojas pats negali pasišalinti iš pavojingos zonos (rezervuaro) ir jam reikalinga pagalba. Darbuotojai buvo neapmokyti vykdyti gelbėjimo darbus, neaprupinti reikalingomis asmeninėmis apsaugos ir gelbėjimo priemonėmis, darbus rezervuare vykdė nežinodami kokie pavojai gali juos ištikti patenkant į uždara erdvę (rezervuarą), kur bet kuriuo metu gali atsirasti žmogaus sveikatai pavojingų dujų. Darbuotojai dirbo neturėdami priemonių (dujų detektoriaus), leidžiančių kontroliuoti darbo aplinką rezervuare, nenaudodami kvėpavimo takų ir kritimo iš aukščio apsaugos priemonių.

Labai panašiomis aplinkybėmis, dėl analogiškų priežasčių vieno įvykio darbe metu 3 darbuotojai žuvo, atlikdami darbus vandentiekio šulinyje.

Primename, kad Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme darbdaviui yra įvardinta pareiga įvertinti esamą ar galimą riziką darbuotojų saugai, sveikatai ir gyvybei bei numatyti prevencines priemones, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo profesinės rizikos arba ji būtų kiek įmanoma mažesnė. Darbuotojų, dirbančių uždaroje erdvėse (šulinyje, vamzdyne, tunelyje, kolektoriuje ir kt.), saugos ir sveikatos užtikrinimo reikalavimai yra nustatyti [„Gamtinių dujų, suskystintų naftos dujų ir biodujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklėse“, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1-284](#), bei [„Saugos ir sveikatos taisyklėse statyboje“, patvirtintose Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriatu 2000 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 346](#), o reikalavimus asmeninėms apsaugos

priemonėms galite rasti [Europos Parlamento ir Tarybos reglamente \(ES\) 2016/425 2016 m. kovo 9 d. „Dėl asmeninių apsaugos priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 89/686/EEB“](#).

Prieš pradėdant darbą uždaroje erdvėje (šulinyje, vamzdyne, tunelyje, kolektoriuje ir kt.), nustatęs darbuotojų saugai ir sveikatai galimus pavojus, darbdavys arba jo įgaliotas atstovas, siekiant išvengti nelaimingų atsitikimų, numato ir įgyvendina reikalingas apsaugos priemones, kurios turėtų būti įvardijamos paskyroje-leidime arba darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijoje. Paskyrų-leidimų dirbti tam tikrą darbą sistema yra oficiali formalizuota rašytinė sistema, kuri būtina tais atvejais, kai darbdavys turi pagrindo manyti, kad kyla realus pavojus atliekančio darbus darbuotojo gyvybei. Pabrėžtina, kad paskyrų-leidimų sistema ne pakeičia, bet papildo ir konkretizuoja saugaus darbo organizavimo priemones bei būdus, o formalus jos įdiegimas pats savaime negarantuoja saugių darbo sąlygų.

Dirbant uždaroje erdvėje turi būti užtikrinamas kuo geresnis vėdinimas, kad nesusidarytų sveikatai pavojingomis koncentracijomis dujų, garų, rūko arba dulkių, sproglių aplinkų, deguonies trūkumo arba deguonies pertekliaus – tai pasiekama techninėmis vėdinimo priemonėmis. Vien natūralus vėdinimas dažnai neužtikrina tinkamos darbo aplinkos. Jeigu panaudojus technines vėdinimo priemones negalima užtikrinti, kad uždarytose erdvėse aplinkoje nesusidarytų pavojingų medžiagų pavojingos koncentracijos arba deguonies trūkumas, prieš pradėdant darbą ir jį atliekant, reikia vykdyti kontrolinius matavimus ir būtinai naudoti kvėpavimo takų apsaugines priemones.

Prieš darbų pradžią uždaroje talpoje, šuliniuose, tranšėjose ir kitose vietose, kuriose gali atsirasti kenksmingos dujos, būtina atlikti darbo aplinkos oro analizę, o darbo metu – nuolat tikrinti aplinkos orą, kad nebūtų viršyta jų ribinė vertė. Sprendimą kaip dažnai turi būti tikrinamas aplinkos oras, turi priimti atsakingas asmuo darbo vietoje. Jeigu uždaros erdvės (šuliniai, cisternos, talpos ir kt.) prieš tai buvo uždarytos ir užpildytos, prieš pradėdant darbus reikia patikrinti šių erdvių vidinės aplinkos oro sudėtį.

Taip pat, prieš pradėdant darbus uždaroje erdvėje nustatoma, kokios bus naudojamos asmeninės apsaugos priemonės (AAP). Būtina atsižvelgti ne tik į darbo aplinkos sąlygas, bet ir į informaciją apie naudojamas medžiagas (saugos duomenų lapus). Darbdavys turi:

1. Išduoti veiksmingas ir jų naudotojams tinkančias AAP;
2. Užtikrinti, kad AAP visada būtų tinkamos, neprikaištingos higieninės būklės;
3. Pasirūpinti, kad darbuotojai dirbtų su AAP tik tiek ilgai, kiek to reikalauja darbo procesas bei saugos ir sveikatos apsauga.

Asmeninės apsaugos priemonės yra tinkamos, jeigu jos pažymėtos CE ženklu. Būtina atsižvelgti į AAP tarpusavio veiksmingą suderinamumą (pvz., su gelbėjimo diržais, gelbėjimo virvėmis ir kvėpavimo apsaugos AAP). Darbuotojai privalo naudoti jiems išduotas AAP.

Pažymėtina, kad avarijos ir sutrikimai lokalizuojami vadovaujantis iš anksto patvirtintais gelbėjimo darbų planais su kuriais supažindinami darbuotojai, kurie lokalizuoja avarijas, sutrikimus, kitus įvykius (gedimus). Darbuotojai privalo turėti ir naudoti paruoštas izoliuojančias dujokaukes, būti su gelbėjimo diržais ar apraišais, būti aprūpinti techninėmis nukentėjusio darbuotojo ištraukimo iš šulinio priemonėmis (pvz. trikojais su kėlimo įranga). Atkreipkite dėmesį, kad gelbėti nukentėjusiųjų ir nusileisti į šulinį, rezervuarą ar cisterną galima tik su izoliuojančia nuo aplinkos poveikio kvėpavimo takų apsaugos priemone ir dėvint atitinkamai pritvirtintus apraišus. Remontuojant veikiančių dujotiekį, tuo pačiu metu nusileisti į šulinius, tunelius, kolektorius leidžiama ne daugiau kaip dviem žmonėms.

Norime atkreipti įmonių vadovų dėmesį į tai, kad vadovai formuoja įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos politiką, organizuoja jos įgyvendinimą ir užtikrina darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais. Prieš vykdant bet kokius darbus, o ypač tokius, kurie kelia padidintą pavojų, būtina nustatyti visus galimus pavojus, įvertinti jų keliamą riziką, numatyti ir įgyvendinti tinkamas prevencines priemones.

Siekiant užtikrinti saugias darbo sąlygas šuliniuose, išsamesnę informaciją apie tokių darbų saugaus vykdymo ypatumus, galite surasti Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje, rubrikoje „Metodinės rekomendacijos“. Reikiamą informaciją taip pat galite rasti paspaudę šias nuorodas: [„Rekomenduojama paskyros-leidimo išdavimo tvarka, prieš atliekant darbus šuliniuose, kitose uždaroje erdvėse“](#), [„Saugus darbas uždaroje erdvėse“](#).

Norėtusi tikėtis ir linkėti, kad pateikta informacija bus tinkamai įvertinta, ir Jūs būtinai imsitės priemonių, kad darbai šuliniuose ir kitose uždaroje erdvėse būtų vykdomi saugiai.

Pagarbiai

Lietuvos Respublikos vyriausiasis
valstybinis darbo inspektorius

Jonas Gričius

